

Сценарій першого уроку з правознавства «Правовий старт»

Для етапів уроку скористайтеся активностями із добірки [«Правовий старт»](#). Їх можна завантажити, роздрукувати або демонструвати на екрані. Сценарій можна використати повністю або окремі його етапи для легкого, цікавого та мотивуючого початку вивчення правознавства.

Підготовка до уроку. Ознайомтеся з матеріалами методичної добірки «Правовий старт». Оберіть активності, які плануєте використати під час уроку, та за потреби роздрукуйте картки, робочі аркуші й шаблони. Підготуйте стікери, маркери, аркуші або зошити для виконання завдань. Якщо окремі вправи демонструватимуться на екрані, заздалегідь перевірте їхнє відображення.

Примітка для вчителя. Методична добірка містить більше активностей, ніж потрібно для одного уроку. Оберіть вправи відповідно до віку, рівня підготовки та особливостей класу. За потреби окремі завдання можна замінити іншими вправами з добірки або не проводити, не порушуючи логіки уроку.

1 Етап. Привітання та налаштування

Слова вчителя

Вітаю, мої любі учні та учениці! Радий(а) бачити вас після літніх канікул. Сьогодні ми розпочинаємо знайомство з новим предметом - правознавством.

Можливо, комусь здається, що право - це лише закони, статті та складні юридичні слова. Насправді право супроводжує нас щодня: у школі, вдома, у транспорті, в інтернеті та під час спілкування з іншими людьми.

Протягом року ми навчимося розуміти свої права й обов'язки, знаходити вихід із різних життєвих ситуацій, аргументувати власну думку та ухвалювати відповідальні рішення.

А сьогодні пропоную вирушити у невеликий **правовий квест**. Кожне виконане завдання відкриватиме нам новий крок до розуміння того, як працює право.

2 Етап. Криголам «Правова асоціація»

Слова вчителя

Будь-яка подорож починається з першого кроку. Давайте з'ясуємо, із чим у вас асоціюється слово **«право»**.

На дошці ви бачите терези правосуддя. Ваше завдання - назвати слово або коротку фразу, яка спадає вам на думку, коли ви чуєте слово «**право**». Кожна ваша відповідь стане ще однією «вагою» на терезах.

Після того як ми заповнимо наші терези, обговоримо, які асоціації повторювалися найчастіше та чому саме вони виникли.

Проведення вправи

Запропонуйте учням і ученицям назвати по одному слову або короткій фразі, яка асоціюється у них зі словом «**право**». Відповіді можна записувати на дошці, створюючи асоціативне дерево, або використати стікери. Після завершення попросіть учнівство пояснити декілька своїх асоціацій. Наприкінці зробіть висновок:

Право - це набагато більше, ніж закони. Воно допомагає людям жити разом, захищає кожного з нас і встановлює правила справедливого співжиття.

Примітка для вчителя

Для цього етапу скористайтеся вправою «**Правова асоціація**». За бажанням її можна замінити криголамом «**Так чи ні?**» або вправою «**Світлофор**».

3 Етап. Знайомство «Правовий паспорт»

Слова вчителя

Ми вже зробили перше відкриття. А тепер час познайомитися ближче.

Кожен із вас зараз створить власний **Правовий паспорт**. Запишіть своє ім'я, три слова, які вас характеризують, найбільше захоплення, право, яке ви найбільше цінуєте, та очікування від уроків правознавства.

Після цього кілька охочих представлять свої паспорти класу.

Подивіться, наскільки всі ми різні, але водночас кожен заслуговує на повагу та має однакові права.

Проведення вправи

Роздайте учням шаблони «Правового паспорта».

Запропонуйте заповнити:

- ім'я;
- три слова про себе;
- своє захоплення;
- право, яке вони вважають найважливішим;
- чого очікують від уроків правознавства.

Після завершення кілька охочих презентують свої роботи.

Підсумуйте:

Ми всі різні, але кожен із нас має однакову цінність і однакові права.

Примітка для вчителя

Основна вправа - «**Правовий паспорт**». Альтернативою можуть бути вправи «**Правова візитівка**», «**Інтерв'ю юриста**» або «**Знайди одностудця**».

4 Етап. Актуалізація «Юридичний детектив»

Слова вчителя

Ви чудово впоралися! А тепер перевіримо, чи вміємо ми помічати право в повсякденному житті.

Зараз ви отримаєте картки із життєвими ситуаціями. Ваше завдання - визначити:

- чи стосується ситуація права;
- яке право або правило вона ілюструє;
- як правильно її можна вирішити.

Після виконання кожна група коротко представить свої висновки.

Проведення вправи

Об'єднайте учнів і учениць у пари або невеликі групи. Роздайте картки із ситуаціями з вправи «Юридичний детектив».

Запропонуйте обговорити кожную ситуацію та відповісти на запитання:

- Яка проблема виникла?
- Які права чи обов'язки пов'язані із цією ситуацією?
- Як можна її вирішити?

Після завершення обговорення кожна група коротко презентує свої висновки. Заохочуйте інших учнів і учениць доповнювати відповіді або пропонувати власні варіанти розв'язання.

Підсумуйте, що право допомагає знаходити справедливі рішення навіть у звичайних життєвих ситуаціях.

Примітка для вчителя

Скористайтесь вправою «Юридичний детектив». За бажанням можна використати інші картки із правовими ситуаціями з методичної добірки.

5 Етап. Правова активність «Створюємо Кодекс нашого класу»

Слова вчителя

Ми вже побачили, що правила існують не просто так. Вони допомагають людям жити, навчатися й працювати разом.

Тепер пропоную створити наш власний **Кодекс класу**.

Об'єднайтеся в невеликі групи. Обговоріть, які п'ять правил допоможуть зробити наше навчання комфортним, безпечним і цікавим для всіх.

Після завершення кожна група представить свої пропозиції, а ми разом сформуємо спільний Кодекс нашого класу.

Проведення вправи

Об'єднайте учнів і учениць у малі групи. Запропонуйте кожній групі обговорити та записати **5 - 7 правил**, які, на їхню думку, мають діяти у класі.

Після завершення роботи кожна група презентує свої пропозиції. Разом із класом обговоріть їх і сформууйте спільний **Кодекс класу**, який можна оформити на плакаті або окремому аркуші та розмістити в кабінеті.

Підсумуйте, що ефективні правила ґрунтуються на взаємній повазі, відповідальності та врахуванні прав кожної людини.

Примітка для вчителя

Використайте активність «Створюємо Кодекс нашого класу». За бажанням її можна поєднати із вправою «Мій життєвий кодекс».

6 Етап. Цілепокладання та рефлексія «Правовий портфель»

Слова вчителя

Ось і добігає кінця наш перший урок.

У кожного з вас сьогодні з'явилися нові думки, відкриття та запитання.

Уявіть, що перед вами відкритий **Правовий портфель**. Подумайте, що ви хотіли б покласти до нього після сьогоднішнього уроку.

Це може бути нове поняття, цікавий факт, важливе правило або запитання, відповідь на яке ви хочете знайти протягом року.

Напишіть свою відповідь і прикріпіть її до нашого спільного портфеля.

Проведення вправи

Роздайте учням і ученицям стікери або невеликі картки.

Запропонуйте завершити одне з речень:

- **Сьогодні я зрозумів(ла), що...**
- **Найбільше мене здивувало...**
- **Тепер я хочу дізнатися...**
- **Найважливішим відкриттям для мене стало...**

Після цього учні й учениці прикріплюють свої відповіді до зображення «**Правового портфеля**» або символічної валізи знань. За бажанням кілька охочих можуть озвучити свої думки.

Підкресліть, що кожен урок поповнюватиме цей «портфель» новими знаннями, навичками та життєвим досвідом.

Примітка для вчителя

Для рефлексії скористайтеся вправою «**Правовий портфель**». За бажанням її можна замінити вправами «**Терези вражень**», «**Світлофор знань**», «**Незакінчені речення**» або «**Правова обіцянка**».

7 Етап. Завершення уроку

Слова вчителя

Сьогодні ми зробили лише перший крок у світ права, але він був дуже важливим.

Протягом року ми будемо відкривати нові поняття, аналізувати життєві ситуації, шукати відповіді на непрості запитання та вчитися захищати свої права й поважати права інших.

Дякую вам за активність, цікаві ідеї та бажання працювати разом. Перекоаний(а), що попереду на нас чекає багато відкриттів, а правознавство стане предметом, який допоможе вам не лише успішно навчатися, а й упевнено діяти в реальному житті.

До зустрічі на наступному уроці!

Примітка для вчителя

Для підбиття підсумків можна використати вправу **«Правовий портфель»**. Альтернативою можуть бути вправи **«Терези вражень»**, **«Світлофор»**, **«Незакінчені речення»**, **«Правова обіцянка»** або інші рефлексивні вправи з методичної добірки. Оберіть ту, яка найкраще відповідає віку та активності класу.